

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/114/2018
Identifikačné číslo spisu: 1109212283
Dátum vydania rozhodnutia: 16.07.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Janka Cisárová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1109212283.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, so sídlom v Bratislave, Primaciálne námestie 1, proti žalovanému Y. bývajúcemu v X., zastúpenému AK Balara, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Košická 5590/56, IČO: 36 858 528, o vypratanie ubytovacej bunky, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 22 C 65/2009, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 17. februára 2016 sp. zn. 2 Co 75/2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 17. februára 2016 sp. zn. 2 Co 75/2012 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo 17. februára 2016 sp. zn. 2 Co 75/2012 potvrdil ako vecne správny v zmysle § 219 ods. 1 O.s.p. rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) z 30. novembra 2011 č. k. 22 C 65/2009-273, ktorým súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť vypratať a protokolárne odovzdať ubytovacu bunku č. XXX nachádzajúcu sa v ubytovni „L.“ na ulici pri V. v X., zapísanej na LV č. XXXX, súp. číslo XXXX, na parcele č. XXXX/X v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti, a to bez nároku na bytovú náhradu. Zároveň rozhodol, že žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva. Odvolací súd sa stotožnil so správnymi skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Aj pre odvolací súd bol rozhodujúci obsah zmluvy o ubytovaní, ktorú uzavrel právny predchodca žalobcu Priemstav, š. p. a žalovaný a tiež rozhodnutie Obvodného úradu životného prostredia Bratislava I č. OÚŽP 3505/92-1953/93/H/101/Mich z 12. augusta 1993, ktorým bolo povolené užívanie stavby trvalej ubytovne, ako aj LV č. XXXX pre okres Bratislava I, Obec X.-m.č. U., katastrálne územie U., z ktorých nesporne vyplýva záver, že sa jednalo o zmluvu o ubytovaní v zmysle § 754 Občianskeho zákonníka a pre jej ukončenie rozhodujúcim bolo, že pracovný pomer žalovaného skončil, bolo irelevantné z akého dôvodu. Poznamenal, že pri zániku vzťahu z prechodného ubytovania po ukončení ubytovacej služby zákonodarca nepovoľuje poskytnúť bytovú náhradu. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.

2. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie, ktoré odôvodnil vadami konania

podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. a § 237 ods. 1 písm. e/ O.s.p. ako aj nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). bez bližšej argumentácie. V súvislosti s vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. namietal, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil dostatočne lebo nevysporiadal sa s jeho námietkami v zmysle ktorých by právny vzťah bolo možné posúdiť ako nájom podľa § 717 a § 718 Občianskeho zákonníka. Podľa jeho názoru rozhodnutie prakticky neodôvodnil, keď odkázal na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie a jeho argumentáciu uvedenú v odvolaní ignoroval. Tiež odvolaciemu súdu vyčítal nedoručenie vyjadrenia žalobcu k odvolaniu pred vydaním napadnutého rozsudku. Na odôvodnenie vady podľa § 237 ods. 1 písm. e/ O.s.p. uviedol, že nižšie súdy rozhodli nad rámec žaloby. Poznamenal, že počas konania mu nebol doručený návrh žalobcu na pripustenie zmeny žaloby, ani uznesenie o pripustení zmeny žaloby; výrokom, že žalovaný nemá nárok na bytovú náhradu rozhodol bez toho, aby bol podaný návrh na určenie, či takéto právo u žalovaného je alebo nie je. Navrhol rozsudok krajského súdu a súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3. Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhol podané dovolanie zamietnuť. Právne posúdenie súdom prvej inštancie a odvolacím súdom považoval za správne.

4. Podaním zo 17. júla 2016 žalovaný doplnil dôvody svojho dovolania v tom smere, že odvolací súd tento rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil napriek tomu, že v inej právnej veci Krajský súd v Bratislave sp. zn. 5 Cdo 309/2014 rozhodol diametrálne odlišne. Uviedol, že v tomto konaní s takmer totožným skutkovým stavom dospel k inému právnemu záveru, a to, že medzi stranami uzatvorená zmluva je zmluvou o nájme obytnej miestnosti podľa § 717 Občianskeho zákonníka. Podľa názoru žalovaného týmto postupom súdu došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, rozhodnutím odvolacieho súdu bol porušený princíp právnej istoty zakotvený v čl. II ods. 2 C.s.p, nakoľko odvolací súd obdobný prípad posúdil rozdielne.

5. Žalobca reagoval na doplnenie dovolania podaním z 23. augusta 2016. Zotrval na svojej prechádzajúcej argumentácii a poznamenal, že voči rozhodnutiu, ktoré žalovaný označil bolo podané dovolanie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 C.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal prípustnosť a dôvodnosť dovolania bez nariadenia pojednávania. Dospel k záveru, že žalovaný podal dovolanie dôvodne, preto dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na nové konanie (§ 449 ods. 1 C.s.p.).

7. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 C.s.p. a procesnú prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle ustanovení § 236, § 237 ods. 1 a § 238 O.s.p.

8. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 O.s.p. Dovolanie ale nesmeruje proti rozsudku so znakmi rozsudku, proti ktorému bolo dovolanie prípustné podľa § 238 O.s.p. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval. Rovnako nejde o potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu a nejedná sa ani o potvrdenie rozsudku, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Prípustnosť podaného dovolania by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy jedine vtedy, ak by konanie, ktoré vydaniu predmetného rozsudku predchádzalo, malo niektorú z väd uvedených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p.

9. Žalovaný procesné vady konania uvedené v § 237 písm. a/ až d/ a g/ O.s.p. netvrdil a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Dovolaciemu súdu preto zostávalo len posúdiť, či je dôvodnou tá námietka žalovaného, podľa ktorej mu mali súdy svojím postupom odňať možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a rozhodli o návrhu, ktorý nebol podaný (§ 237 písm. e/ O.s.p.).

10. Dovolateľ namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, označil ho za neodôvodnené, nezrozumiteľné a arbitrárne. Taktiež namietal, že v konaní o odvolaní mu odvolací súd zaslal vyjadrenie protistrany 25. januára 2012 až po samotnom rozhodnutí o potvrdení rozsudku súdu prvej inštancie. Týmto postupom súdu mala mu byť odňatá možnosť konať pred súdom a bolo porušené jeho právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

11. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

12. Pokiaľ ide o tú časť dovolacej argumentácie žalovaného, ktorá sa týka nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku, dovolací súd pripomína, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania“ zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Toto stanovisko je naďalej aktuálne (1 Cdo 228/2017, 2 Cdo 101/2017, 3 Cdo 92/2018, 4 Cdo 59/2017, 5 Cdo 45/2018, 7 Cdo 141/2017, 8 Cdo 49/2017).

13. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinělých (extrémnych) prípadov, o ktoré ide napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v dovolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

14. V posudzovanom prípade je dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd, aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; vysvetlil tiež dôvody, so zreteľom na ktoré považoval za nedôvodné odvolacie námietky žalovaného, ktorými sa podľa neho nepodarilo spochybniť podstatu dôvodu pre ktorý bolo žalobe o vypratanie ubytovacej bunky vyhovené. Za vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovaného. Dovolací súd na tomto mieste však zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne

relevantná, lebo právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladalo (R 54/2012, R 43/2003).

15. V súvislosti s tou časťou argumentácie týkajúcej vyjadrenia k odvolaniu dovolateľ vlastne tvrdí, že odvolací súd mal k dispozícii len pozíciu protistrany a ak by na ňu mohol reagovať, súd by možno zmenil názor na potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie.

16. Obsahovo zhodnú námietku už posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky (pozri II. ÚS 835/2016, II. ÚS 94/2018). Výslovne v rozhodnutí II. ÚS 835/2016 uviedol, že „postup najvyššieho súdu (oneskorené doručenie vyjadrenia žalovanej k dovolaniu právneho zástupcovi v čase, keď už najvyšší súd rozhodol) sa javí z ústavnoprávneho hľadiska ako neakceptovateľný“. V rozhodnutí II. ÚS 94/2018 okrem iného konštatoval „...v pozadí možnosti vyjadriť sa k právnomu názoru protistrany je požiadavka, aby účastník konania nebol objektom konania, aby sa nerozhodovalo „o nás bez nás“, ale s účasťou účastníka a aby mala rozhodujúca autorita k dispozícii všetky perspektívy pohľadu na vec. Ide o samotnú podstatu férovosti konania. Možnosť vyjadriť sa nemá len praktický, ale aj symbolický význam. Z toho dôvodu môže byť do značnej miery potlačený obsah samotného vyjadrenia (porov. SETTEN, O. J. Applications of the fair hearing' norm in ECHR article 6(1) to civil proceedings: with special emphasis on the balance between procedural safeguards and efficiency. Cham Springer International Publishing, 2016, s. 213 a nasl.; autor nazýva problematiku The „Response“ Issue)“.

17. Preskúmaním spisu bolo zistené, že vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného (č. l. 285 a nasl. spisu) nebolo doručené žalovanému na vyjadrenie. Uvedené konštatuje aj samotný odvolací súd v svojom rozhodnutí (porov. strana 6). K tomuto zisteniu dovolací súd poznamenáva, že Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom konštatoval porušenie jej práva na spravodlivé konanie podľa č. 6 ods. 1 dohovoru. Z odôvodnenia rozsudku ESLP, najmä však z jeho bodu 47 v spojení s bodom 37 vyplýva, že ESLP dospel k záveru o porušení označeného práva navrhovateľky z dôvodu opomenutia doručiť jej rovnopis písomného vyjadrenia k odvolaniu.

18. Vychádzajúc z uvedeného (bod 16. a 17.) bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že vyjadrenie žalobcu (viď č. l. 285 a nasl. spisu) k odvolaniu žalovaného (č. l. 277 spisu) bolo formulované ako právna a skutková argumentácia a žalovanému mala byť preto daná možnosť oboznámiť sa s týmto vyjadrením. Zo spisu vyplýva, že v danom prípade táto možnosť nebola žalovanému vytvorená. Navyše predmetná vec je špecifická v tom, že vyjadrenie bolo žalovanému zaslané až po samotnom rozhodnutí, čo nepopiera ani samotný žalovaný, z čoho možno vyvodiť, že žalovaný bol z tohto hľadiska len objektom a počínanie súdnej administratívy bolo len mechanické. Podľa dovolacieho súdu odvolací súd rozhodnutie ESLP vo veci Trančíková proti Slovenskej republike interpretoval nesprávne. V dovolaní sa preto opodstatnene namieta, že mu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

19. Žalovaný v dovolaní tiež tvrdí, že v danom prípade súdy konali napriek tomu, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný (§ 237 písm. e/ O.s.p.).

20. Podľa predchádzajúcej právnej úpravy platnej do 30. júna 2016 v zmysle § 79 ods. 1 veta prvá O.s.p. konanie začína na návrh. Toto ustanovenie určovalo moment, ktorým vznikajú Občianskym súdnym poriadkom upravené procesné práva a povinnosti súdu a účastníkov konania. Nedostatok návrhu na začatie takého konania, ktoré podľa zákona môže začať len na návrh, je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania. Ak súd zistí, že sa pred ním vedie konanie bez toho, aby bol podaný návrh na začatie konania, hoci bol taký návrh potrebný, prebiehajúce konanie v ktoromkoľvek štádiu zastaví. Skutočnosť, že občianske súdne konanie v niektorej veci prebehlo bez toho, aby bol podaný návrh, výlučne ktorým mohlo toto konanie začať, zakladá procesnú vadu uvedenú v § 237 písm. e/ O.s.p.

21. O prípad neexistencie návrhu na začatie konania ide ale len vtedy, ak chýba návrh ako procesný úkon účastníka, ktorým sa začína konanie (porov. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

sp. zn. 3 Cdo 56/2005, sp. zn. 3 Cdo 186/2006, sp. zn. 1 Cdo 163/2013).

22. V občianskom súdnom sporovom konaní (o také ide aj v danom prípade) sa návrh na začatie konania označuje ako žaloba. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca podal žalobu o vypratanie ubytovacej bunky na Okresnom súde Bratislava I dňa 1. apríla 2009. Neopodstatnená je preto jeho námietka, že v tejto veci, ktorá mohla začať len na návrh, nebol podaný návrh na začatie konania (žaloba).

23. Tvrdenie, že v danom prípade sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, nie je vôbec spôsobilé naplniť skutkovú podstatu ustanovenia § 237 ods. 1 písm. e/ O.s.p., lebo sa ním bez akéhokoľvek opodstatnenia zamieňa stav, keď nebol podaný žiadny návrh na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, s tým, že súd prekročil návrh účastníkov a prisúdil žalobcovi viac, než čoho sa domáhal (§ 153 ods. 2 O.s.p.).

24. Žalovaný napokon zastáva názor, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

25. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

26. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

27. Výskyt niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. je vždy dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu, vydanému v konaní touto vadou postihnutom. Zároveň je dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v takom konaní nemôže byť považované za správne.

28. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesením zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 C.s.p.). V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.